

CZY PLASTIK JEST EKOLOGICZNY?

Pytanie postawione w tytule może brzmieć paradoksalnie. Jednak podstawowym wyzwaniem, z jakim zmagają się obecnie świat jest ocieplenie klimatu oraz kwestia gospodarki odpadami i znaczącym zwiększeniem ich masy kierowanej do powtórnego przerobu. Tworzywa sztuczne jako takie zdecydowanie sprzyjają środowisku naturalnemu, szczególnie w porównaniu z materiałami alternatywnymi, jak szkło czy papier.

Lekkość, trwałość, podatność do wielokrotnego przerobu i długowieczność tworzyw nie ulega wątpliwości. To dzięki nim zmniejsza się masa całkowita samochodów, co ma bezpośredni wpływ na obniżenie ich poziomu emisji spalin. Z plastiku wykonane są okna czy rury kanalizacyjne (10 krotnie lżejsze od żeliwnych). Znaczna część produktów dostępnych dla wszystkich w przypadku braku tworzyw byłaby w zasięgu tylko najbogatszych, a niektóre nie powstałyby w ogóle. To dzięki plastikowym strzykawkom czy pojemnikom na płyny medyczne praktycznie wyeliminowano problemy związane z zakażaniem się przez pacjentów przy używaniu podobnych narzędzi wykonanych ze szkła, które trzeba było każdorazowo sterylizować.

W Unii Europejskiej rocznie marnuje się bezpowrotnie około 16 proc. produktów spożywczych, a na świecie 351 tys. ludzi umiera z tytułu zatrucia nieswieżymi produktami. W społeczeństwie zrównoważonym straty żywności mogą zostać docelowo ograniczone do 3 proc. – głównie dzięki opakowaniom. Warto zauważyć, że produkcja 1 kg opakowań do żywności z tworzyw to emisja CO₂ w wysokości 70 g, jednak 1 kg wytworzonej żywności to emisja rzędu 350 g (a więc pięciokrotnie wyższa) dwutlenku węgla, więc w oczywisty sposób wskazane jest ograniczanie jej strat. Obecnie stosowane opakowania z tworzyw sztucznych przedłużają trwałość produktów spożywczych, a więc pozwalają na znaczące ograniczenie strat żywności.

Jednak jaki byłby koszt środowiskowy zastąpienia tworzyw innymi materiałami? Zdecydowanie zbyt duży. Każda tona tworzyw sztucznych musiałaby być zastąpiona aż przez ponad 4 tony surowców alternatywnych. Przy całkowitym koszcie środowiskowym używania tworzyw rzędu 139 mld USD rocznie, koszt alternatywy wyniósłby aż 533 mld USD (jak podaje Trucost - jeden z największych ośrodków analiz wpływu na środowisko).

W jaki sposób poradzić sobie jednak z wyzwaniem, jakim jest masa wytwarzanych i zużywanych współcześnie tworzyw? Zamknąć obieg gospodarki. Zużyte tworzywa to surowiec zbyt cenny, by tak łatwo z niego rezygnować. Jasnej odpowiedzi udziela ten dokument Europejska Strategia dla Plastik (przyjęty w styczniu 2018 r.). Opiera się on na pięciu filarach:

- Podwyższenie opłacalności recyklingu
- Zatrzymanie zaśmiecania mórz i oceanów
- Ograniczenie masy odpadów
- Rozszerzenie zmian na cały świat
- Wzrost inwestycji i innowacji

Dobrym przykładem (do zastosowania w Polsce!) jest zamknięcie obiegu butelek PET i innych przez poszczególne kraje europejskie. Wprowadzenie systemu kaucyjnego powoduje wzrost odzyskanego surowca do ponad 90 proc., podczas gdy obecnie w Polsce poziom odzysku butelek PET wynosi 55 proc. Średnia dla całej Unii Europejskiej to 91 proc., z czego w sąsiednich Niemczech 98 proc., w Holandii 95 proc., zaś w Finlandii 92 proc.

Innym rozwiązaniem jest tzw. ekoprojektowanie, gdzie z założenia opakowanie ma być przydatne do recyklingu, np. dzięki wytworzeniu go z jednego surowca (monomateriałowość), dobraniu odpowiedniego do łatwego, ponownego przetworzenia materiału, usunięcia substancji toksycznych, łatwemu demontażowi i segregacji.

Oprócz zastosowania rozwiązań na wielką skalę (zmiany prawne, zmiany technologiczne etc.) należy pamiętać, że za jakość życia odpowiadamy również my wszyscy, jako konsumenci. Ponieważ bez tworzyw sztucznych nie będziemy w stanie sobie poradzić, powinniśmy pamiętać o zbiórce tworzyw i ich odpowiednim sortowaniu. Mamy realny wpływ na czystość osiedli i okolic, w których żyjemy, wobec tego segregujmy odpady i nie pozostawiamy odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Zachowanie prośrodowiskowe to między innymi własne dążenie do ograniczenia masy własnych odpadów bez względu na materiał.

Robert Szyman

Dyrektor Generalny

Polski Związek Przetwórców Tworzyw Sztucznych

CO ZAPOWIADA EUROPEJSKA STRATEGIA DLA PLASTIKU?

Do 2030 roku:

czterokrotny wzrost zdolności sortowania i recyklingu

udział recyklatu w nowych opakowaniach **wzrośnie**

substancje uniemożliwiające procesy recyklingu **muszą zostać wymienione** lub **wycofane**

50% odpadów z tworzyw sztucznych wytwarzanych w Europie **zostanie poddanych recyklingowi**

100%

opakowań plastikowych wprowadzonych na rynek UE **musi nadawać się do ponownego użycia** lub **zostać poddanych recyklingowi** w opłacalny sposób